

КПСС-н танггччин комитетин пленум

КПСС-н Хальмг танггччин комитетин гуривгч пленум болв. Пленум иим төрмүдэр күүндвр кев: 1. КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин шидврмүд күцэлггяр танггччин партийн организацин төрмүд. 2. Селанä эдл-ахун хот-хол гаргьдз авч, государствд орулдж өглггяр авсн даалгвран күцэхин төлө танггччин партийн организацин бүрдэмджин кодмш.

Түрүн төрөр доклад кесн, КПСС-н Хальмг танггччин комитетин негдгч сеглэтр үр Н. И. Жезлов болн күүндвр орлцдж үг келцхэсн улс, КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин шидврмүд селанä социалистическ эдл-ахунд баах чилшго ик эв-аргьгй күццэнд олзлдж болх хаалгь сөждж-нэ гидж нег дууггар темдглцхэв. Газриг болн техникгй сәәнәр олзлхд, селанä эдл-ахун производств хурдар өсхд, күч-көлснә гарцинь икдүлхд, хот-хол гаргьлгнә үнинь багьрулхд ода колхозмудт өргн эв-аргь учрагдджана.

Цаарандан үр Н. И. Жезлов, КПСС-н ЦК-н Пленумин шидврмүдин тускар делгү келхләрн, 1958 джиләс авн экләд колхозмуд государствд эрк биш орулдж өгдг селанä эдл-ахун хот-хоолн тавциг болн машини-тракторн, ясвин-техническ болн шишлнь станцин колхозмудт кедг кодмшин төләд натуроплат өгдгиг уурулсн зөвтә болхмн гидж Пленум токтар авсинь, энүнә чинринь гүүнәр илдкдж кель. 1958 джиләс авн экләд колхозмудт селанä эдл-ахун хот-хоолн государствдн белдлгь келгьгйг хулддж авлггар кедг болхмн.

Колхозин төсхлггй цааранднь батрулггар болн МТС-н бүрдэмджинг оньгдарулггар кегддхә керг-үүлдврлә залгьлдулдж, селанä эдл-ахун, селанä эдл-ахун хот-хол белдлгнә систем сольхиг некдхә шин баадл токтснас иштәггяр тер кегддхәнә. Ода эрк биш тавцәр болн МТС-н кодмшин төлә натуроплат өглггйг уурулад, государствдн белдлгнә нег янзд — селанä эдл-ахун хот-хол хулддж авлггьнд орлггчн чик болджана.

Селанä эдл-ахун хот-хол гаргьлгнә болн белдлгнә кергт колхозмудар белдгдг селанä эдл-ахун хот-хоолд экономическ улдгж-утхлсн үн эркн чинртә. Тегәд өггә цагт селанä эдл-ахун хот-хол орн-нутгин зонар диглгддж батлгдсн нег үнәр хулддж авлгнә диг-дарарггар — селанä эдл-ахун хот-хол белдлгнә государствдн нег янзд ордж кегдхмн. Урднь баәсн селанä эдл-ахун хот-хол олн үнәр хулддж, белддж авлггчн уурулгдхмн.

Докладчик болн күүндвр орлцсн улс, КПСС-н ЦК-н Пленумин шидврт болн үр Н. С. Хрущевин Пленумд кесн докладт, селанä эдл-ахун хот-хол белдлгнә шин диг-дарана, үнин болн условиян тускар партин темдглдхә керг-үүлдврт делгү болн гүн цәялггьвр өггддг гидж заадж келцхэв. Эрк биш орулдж өгдг тавциг болн МТС-н кодмшин төлә натуроплат өгдгиг уурулггчн — сүүлин джилмүдт парть селанä эдл-ахун хурдар цааранднь өскдж-өргджүлхн төлә ик кодмш күцәддж, диилвр бәрснә ашднь гарчана.

Күүндвр орлцсн улс цугтан, мань танггччин күч-көлсчир КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин шидврмүдлә халунар зөвшәрдхәинь, энүнд Коммунистическ парть олн-әмтнә сәяггьинь цуцртан угаггар хәәдгьн бас нег шинәс үздхәинь темдгддж келцхэв.

Докладчик үр Н. И. Жезлов, Пленумин шидврәс иштә, танггччин партийн организацин өмн гарчач төрмүдин тускар тодрхаггар келәд, танггччин партийн организацин, цуг күч-көлсчир дәәч нег төрнь — эн джил орн-нутгт 7 сай пуд буудя хулдлгн болджана гидж онднь заав.

Түрүн төрәр күүндвр орлцдж үг келцхәсн: Западн районо «Пролетарская победа» колхозин ахлач үр Дедов, Сарпинск районо «Гигант» колхозин ахлач үр Жуков, «Западный» совхозин эклц парторганизацн сеглэтр үр Салыков, КПСС-н Яшалтинск райкомин сеглэтр үр Бондарев, КПСС-н Сарпинск райкомин сеглэтр үр Саенко, КПСС-н балгьсна комитетин сеглэтр үр Трубицын, нань чигн, Пленумин шидврәр өмг авч, колхозмудин, совхозмудин, цуг танггччин күч-көлсчир политическ болн производственн ик шунмьга кевәр кодддж йовхинь үзүлцхэв.

Селанä эдл-ахун хот-хоолд шин нег үн гарсн — колхозмудин олз-оругьинь улм икдүлдхәинь, тегәд колхозмуд цаарандан батрдж, эдл-ахун хурдар өскдж чадх у-сарул хаалгь авчачинь тедн заадж келцхэв. Улгүрлхд, Сарпинск районо «Гигант» колхоз нидн джил селанä эдл-ахун хот-хол орулдж өгәд 15 сай арслнь ору авсн болхла, эн джил тиим то хот-хол шин үнәр государствд хулдд, 28 сай арслнь ору авхмн болджана. 1957 джилд Элстин колхозмудин орунь 32 сай арслнь болсн болхла, эн джил 40 сай даву болхмн. Цуг танггччар колхозмудин ору нидн джил 135 сай арслнь баәснәс эн джил 205 сай күрхмн.

Пленумин күүндврт тавгдсн хойрдгч төрәр КПСС-н Хальмг танггччин комитетин сеглэтр үр В. В. Чехлов доклад кев.

— КПСС-н XX-ч хургин тууджлгч шидврмүдиг болзгаснь урд күцэхин төлә делггсн социалистическ дөрлдәнд шунмьгаггар орлцад, Хальмг танггччин колхозни-куд, МТС-н болн совхозмудин кодлмшчир, селанä эдл-ахун специализир, партийн, комсомольск болн советск кодлчир нидн джил темдгтә диилвр күцв. — гидж докладчик кель. — 1957 джилд колхозмудт болн совхозмудт хөбдин то 249 миньгчн толгья, бод малин то 14200 толгья өсв. Ноос гаргьлггчн 26 процент, мах — 11, үс — 22, өндг гаргьлггчн 63 процент өсв. Танггчч государствд буудя, ноос, мах, үс, өндг орулдж өглгнә зурагган болзгаснь урд күцәсмн, государствд 77 миньгчн центнер сән ноос, 82 миньгчн хүрсх орулдж өггдсн.

Цааранднь үр В. В. Чехлов эн джилн кодлмшин йовудин тускар келхләрн, танггччин күч-көлсчир

малин тоог болн малас гардг шимшүүсиг икдүлхн, олна малд хойр джилд күрх хот-хол белдхн, гаргьдз авсн ик ургьцан геедрт угаггар хурадз авхн төлә сөцдөрлдә делгүлдж кодлдхәинь илдкв. Западн болн Яшалтинск райодин партийн организаци дөрлдә бүрдәлгнә, партийн-политическ кодмш олн дунд келгнә тускар сән дамшт хоршасинь үзүлв. Энүнә ашднь эн райодин колхозмуд болн совхозмуд түрүн өрәл джилд государствд мах, үс, өндг орулдж өглгнә зурагган болзгаснь урд күцәддж, ик ургьц ургьдз авч, малд хот белдлггчн диилвртәггяр кедж йовна.

Болв, докладчик болн босдж үг келцхәсн улс, селанä эдл-ахун кодлмшт дөрлдә делгүлггчнд, олн күч-көлсчирин чидл-күчинь селанä эдл-ахунгьас гардг хот-хол элвдхәд тусхадж, тедниг бүрдәлггчнд ода чигн ик дуту-дунд баахинь заацхав. Сарпинск, Целинн, Яшкульск райодин зәрм эдл-ахус мал өсклггчрн, малас хот-хол гаргьдз авлггарн, малд хот белдлггчрн ик ард хоцрдж йовна. Ургьц хуралггчн бүрдәмдз угаггар кегддж йовна, тәрә хуралггчнә техник делгү белн кегдәд уга. Эн райодт малас гару гарлггчн ода чигн йир ик. Иим йовдл районо партийн-комсомольск о р г а н и з а ц с. с о в е т с к органс болн профсоюзн организаци 1958 джилд авсн социалистическ даалгвран күцэхин төлә кедг партийн-политическ, бүрдәмджин болн цәялггьврн кодлмшән сулдхсинь үзүлджәнә.

— Өдгә цагт болхла партийн организацин советск бодн селанä эдл-ахун органсин өмн зөгсдхәсн төрнь — тәрәнәс болн малас колхозмудт болн совхозмудт авгдг хот-хоолн гарцинь цааранднь элвджүлхд оньган тусхалггчн, ургьцан ахр болзгт хурадз авч орн-нутгтан 7 сай пуд буудя өгхиг тетклггчн олна малд хойр джилд элвггчн күрх хот белдлггчн, 1958 джилд селанä эдл-ахун хот-хол гаргьдз авч, государствд орулдж өгх болдж авсн социалистическ даалгвран колхоз, совхоз, район болгчн күцәхиг тетклггчн мөн, — гидж үр Чехлов докладан төгсәв.

Эн төрәр күүндврт — Приютненск районо Кировин нертә колхозин ахлач үр Чудиков, Яшалтинск районо күцәгч комитетин ахлач үр Ширипов, танггччин күцәгч комитетин ахлач үр Сангаев, «Сухотинский» совхозин директор үр Зунгруев, Башантин селанä эдл-ахун техникумин директор үр Джинцанов, «Кировский» совхозин директор үр Землянский, Чкаловин нертә совхозин директор үр Лобачев, КПСС-н танггччин комитетин сеглэтр үр Джимбинов, КПСС-н Юстинск райкомин сеглэтр үр Л-Гаряев орлцв.

Пленум, КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин шидвриг зөвшәрәд, гардвр кедж күцәхмн гидж авад, партин болн правительствин темдглсн тоотиг күцәх тодрха керг-үүлдвр темдглв. Эн мет хойрдгч төрәр пленум бас делгү токтар батлдж авб.